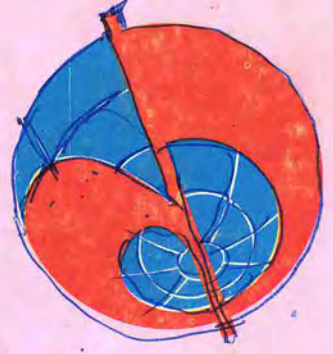

Barış ve Sosyalizm Sorunları

- Sosyalizm ve Komünizm Kuruculuğu ve Dünya Gelişmeleri
Daha Sıkı Uluslararası İşbirliği İçin H. FLORAKİS
Gericiliğin Saldırılarına Karşı Diren L. C. PRESTES
Öğretimizin Tükenmeyen Önemi A. CUNHAL
ABD Emperyalizmine Karşı Savaşım G. HALL
Dünyayı Biçimlendiren Güçler N. VİNH
Arap Halklarının Direşkenliği D. NAAME
- Kadın Sorunu ve Komünistler İ. TİLE
- Baskı ve Terör Durdurulsun D. NULEYMİ
- Oportünizmin İdeolojik-Teorik Kaynakları T. İ. OIZERMAN

TUSTAV

İÇİNDEKİLER

Mart 1979/3

**SOSYALİZM VE KOMÜNİZM KURUCULUĞU VE DÜNYA
GELİŞMELERİ :**

Çağımızın Temel Konusu — Herbert Mies	3
Gericiliğin Saldırılarına Karşı Diren — Luis Carlos Prestes ...	6
Dünyayı Biçimlendiren Güçler — Nguhen Vinh	10
Sosyalizm ile Ulusal Kurtuluş Hareketi Arasındaki İlişki — Aziz Muhammed	13
Tarihin İlerleyişi Durdurulamaz — Volodia Teitelboim	16
Ortak Amaçlar İçin Birlik — Vasil Bilak	18
Devrimcilerin Sınanmış ve Denenmiş Silahı — Antonio Madiana	21
ABD Emperyalizmine Karşı Savaşım — Gus Hall	25
Leninizm Modern Çağı Anlamanın Anahtarını Verir — Rodney Arismendi	28
Öğretimizin Tükenmeyen Önemi — Alvaro Cunhal	32
Daha Sıkı Uluslararası İşbirliği İçin — Harilaos Florakis	35
Tehlikeli Çarpışma — Jose Lava	39
Arap Halklarının Direşkenliği — Daniel Naame	41
Proletarya Enternasyonalizmine Yaratıcı Yaklaşım — Ryszard Frelek	43
Eylem Birliğinin Gerekliliği — Miklos Ovari	46

Görüşler

Kadın Sorunu ve Komünistler — Ilze Tile	50
Baskı ve Terör Durdurulsun — N. Duleymi	58
Güneyli ve Kuzeyli Soydaşlar Bir Çatı Altında Yaşayacaklar — Jose Lava, Vsevolod Ribakov	59
Diktatörlüğün Yenilgisine Götüren Yol — Jaime Barrios	70
Teslimiyetçiliğin İyçüzü — Nagip Kamel	74

Bilim, Kültür, İdeoloji

Oportünizmin İdeolojik - Teorik Kaynakları — T. I. Oizerman	81
--	----

Olgular, Veriler, Haberler

Devrimin Kadınlara Sağladıkları — N. D.	91
Kısa, Kısa	95

Bariş ve Sosyalizm Sorunları Dergisi aynı tarihlerde yurt dışında *Yeni Çağ* adıyla yayımlanmaktadır.

Yeni Çağ Dergisi seçkilerinde yer alan yazılara bu sayfalarda yer verilmemiştir. İçindeki sayfalarda gördüğünüz ve bu sayfalarda yer almayan yazıları *Yeni Çağ Dergisi* sayfalarda bulabilirsiniz.

*Yeni Çağ Dergisi'*ne Süreli Yayınlar sekmesinden ulaşabilirsiniz.

Bariş ve Sosyalizm Sorunları

aynı zamanda aşağıdaki dillerde de yayımlanmaktadır: *Almanca, Arapça, Bengalce, Bulgarca, Çekçe, Danimarkaca, Endonezyaca, Farsca, Fince, Flamanca, Fransızca, Hintçe, İbranice, İngilizce, İspanyolca, İsveççe, İtalyanca, Japonca, Lehçe, Macarca, Malayca, Moğolca, Norveççe, Oriyaca, Pencapca, Portekizce, Romence, Rumca, Rusca, Seylanca, Tagalogca, Tamilce, Vietnamca.*

■

BARIş VE SOSYALİZM SORUNLARI'nın Yazı Kurulu ve Yazı Konseyi'nde aşağıdaki ülkeler Komünist ve İşçi Partilerinin temsilcileri bulunmaktadır: *ABD, Arjantin, Avusturya, Belçika, Bolivya, Brezilya, Bulgaristan, Büyük Britanya, Cezayir, Çekoslovakya, Danimarka, Demokratik Alman Cumhuriyeti, Dominik, El Salvador, Endonezya, Federal Almanya Cumhuriyeti, Filipinler, Finlandiya, Fransa, Guatemala, Güney Afrika Cumhuriyeti, Hindistan, Honduras, Irak, İran, İrlanda, İspanya, İsrail, İsveç, İsviçre, İtalya, Japonya, Kanada, Kıbrıs, Kolombiya, Küba, Lübnan, Lüksemburg, Macaristan, Meksika, Moğolistan, Panama, Paraguay, Peru, Polonya, Portekiz, Romanya, Senegal, Sovyetler Birliğı, Sudan, Suriye, Şili, Türkiye, Uruguay, Ürdün, Venezuela, Yunanistan.*

Sahibi: URAL ATEşER • Yazı İşleri Müdürü: AHMET TAşTAN • Yönetim Yeri: Nuruosmaniye Cad. Özaydın İşhanı, No: 59-61/2 Çağaloğlu - İSTANBUL • Yazışma ve Havale Adresi: ÜRÜN, PK. 41, Sirkeci - İSTANBUL • Türkiye Dağıtım: TEMEL DAĞITIM, Yerebatan Caddesi, Taşsavaklar Sokak, Bayoğlu Han, No: 5/2 Çağaloğlu - İSTANBUL • Dizgi-Baskı: BAşARAN MATBAASI • Kapak Filmleri: TAB GRAFİK • Kapak Baskı: GÖZLEM BASIMEVİ • Yurtiçi Abone Koşulları: Altıaylık 100, Bıryıllık 200 Lira • Yurtdışı Abone Koşulları (uçakla): F. Almanya - 35 DM, Hollanda - 38 Fl, Belçika - 600 Fr, İngiltere - 9 £, Fransa - 75 Fr, İsveç - 40 Fr, İsveç - 75 Kron, ABD - 22 \$.

Baskı Tarihi : 30 Mart 1979

Güneyli ve Kuzeyli Soydaşlar Bir Çatı Altında Yaşayacaklar

JOSE LAVA

**BSS Yazı Konseyi üyesi ve Filipinler Komünist
Partisi'nin Dergideki Temsilcisi**

VSEVOLOD RİBAKOV

BSS Yazı Kurulu Yardımcısı

Kahraman Vietnam halkının Fransız sömürgecilerine, ABD saldırganlarına ve onların güneydeki askersel deniz güçlerine karşı verdikleri 30 yıldır süren kurtuluş savaşımının utkuya ulaşmasından bu yana üç yıl geçti. Bomba çukurlarının yerinde yeşillikler bitiyor. Vietnam halkı, ölümsüz önderleri Ho Şi Min'in gösterdiği yoldan özgür, sosyalist Vietnamı kuruyorlar. Aşağıda BSS yazarlarının Vietnam'a yaptıkları geziden izlenimler sunuyoruz.

Bugünkü Vietnam'ın barışçıl yaşamını belirleyen en önemli çizgi, sosyalizm kuruluşu yolunda ilerlemesini belirleyen çizgi, bu yolda bütünsel, tek bir ülke olarak, birleşik bir politik, eko-

nomik ve toplumsal organizma olarak yürümekte olmasıdır. Vietnam'ın birleştirilmesi artık bütün dünya için zihinlere iyice yerleşen bir etken oldu. İki ayrı parçası 21 yıl boyunca karşıt toplumsal sistemlerin yasalarına göre gelişen bir ülkeyi birleştirmenin, kahramanlığa eşit bir başarı olduğunu herkesin kavradığı söylenemez. Bu başarı kahramanlığa eşittir, çünkü bir "kanlı salhane"ye meydan verilmeden, bir iç savaşa gidilmeden, kent kent ve köy köy isyan ve ayaklanmalara yol açılmadan sağlanabilmiştir. Bu nedenledir ki, birleşme, kendiliğinden anlaşılan, olağan bir şey gibi kabul ediliyor. Oysa her şey gayet karmaşıktı. Ve basit olamazdı.

Bir an tarihe dönelim.

Zayıf Gelişimli Kapitalizmin İletleri

5 Nisan 1975'te, ABD saldırganlarından kurtarılan ve kukla Tiyö kliğinden temizlenen Saygon'da, güney kesiminin ülkenin bölünmüşlüğünden, savaştan, işgalden, zayıf gelişimli kapitalizme özgü gerikalmışlık ve iğrençliğinden doğan bütün sorunları odaklanıyordu. Ve şimdi, bu kenti görüp tanıdıkça da bazı tasarımlar edinebiliyorduk. Ama daha çok, Vietnamlı yoldaşların, en kokmuş yenisömürgecilik rejimlerinden birine "başkentlik" etmiş olan bu illetler yuvası kenti, "sağlığa kavuşturma" gibi çok ağır bir ödevi omuzlamış bulunan arkadaşlardan alacağımız bilgilere dayanmamız gerekiyordu.

... Vietnam Komünist Partisi Hoşimin Kent Komitesi üyesi, Kent Halk Komitesi başkan yardımcısı Le Kuang Tyan, bizi güzel bir villada kabul etti. Halk iktidarının Hoşimin kentinde konuk ağırlayabilecek, müzeler ve sergiler açmaya elverişli bir çok yerleri var. Kentin içinde ve kenarlarında eski sahipleri tarafından terkedilmiş villalar ve evler az değil. Bu evlerin çoğuna, şimdi emekçiler, evvelce gecekondular benzeri dermeçatma barınaklarda oturanlar, kentin içinden geçerken hâlâ göze çarpan bidon (teneke) evlerde yaşayanlar yerleştiriliyor. Asya'nın büyükçe diyebileceğimiz her kapitalist kentinde göze çarpan bu keskin karşıtlık burada da geçmişin, yakın geçmişin bir damgası olarak ortadadır.

Le Kuang Tyan yoldaşın anlattığına göre, kent çok çabuk kurtarılmış ve pek yıkıma uğramamış. 1945'te nüfusu yarım milyon geçmeyen Saygon, kurtarıldığı sırada 4 milyon kişinin barınağı durumundaymış. Bu aşırı yığılma, Kalküta, Bangkok, Cakarta ve Manila'da olduğu gibi, herşeyden önce sonu gelmez yoksulluğun, köyde hüküm süren açlığın ve bu yüzden köylülerin iki ayak üstü iki lokma peşinde ümitlerle kentlere akın etmesinin sonucuydu. Saygon'da, genellikle Güney Vietnam'da buna bir de ABD işgalcilerinin kasıtlı politikası ekleniyordu. Bu kesimde köy, kurtuluşçu devrimci güçler için sağlam bir taban oluşturuyordu, öyleyse köyün boşalmasında yarar vardır. Ve işgalciler, B-52'lerle,

Napalm'le bombalayarak köylüleri yerlerinden çıkarıp göçe zorlama, kimyasal zehirlerle doğayı kısırlaştırma ve insanları nice "toplama" veya "yığışma" merkezlerinde dikenli teller arasına yöneltme yolunu tuttular.

Sanayiden hemen hemen yoksun, geri bıraktırılmış Güney Vietnam'da, bu zorla göçürme ve kentleşme, 10 - 15 milyon kişinin geleneksel yaşam tarzının bozulması, milyonlarca insanın işsizliğe sürüklenmesi anlamına geliyordu. Bu nedendir ki, Vietnam'lı yoldaşlar şimdi çözüm bekleyen sorunun, köylü nüfus payını bir an önce %35'ten, %80'e çıkarmak olduğunu söylüyorlar.

Kentin anormal büyümesi, işgal rejimi koşulları, çarpık ve hastalıklı nüfus yapısını da belirledi. Vietnamlı yoldaşlar, bize aktardıkları verilerin tam sayılamıyacağımı, zira bir genel sayım yapılmamış olduğunu söylüyorlar. Ama kurtarılan Saygon'da ilk hesapların gösterdiği sonuç şu : 1,1 milyon işsiz, 300 bin gangster ve sabıkalı, 150 bin uyuşturucu kullanan, 100 bin fahişe, 200 bin kimsesiz ve avare çocuk, 300 bin zührevi hasta, 150 bin veremli. ... Kent nüfusunu tamamlamak için, bunlara 400 bin kadar kukla Tiyö ordusu er ve subayı katmak gerek.

Vietnamlı yoldaşları dinlerken şöyle düşünüyorduk: Kapitalist Asya'da görebildiğimiz, böyle aşırı yağışlı diğer kentlerin yöneticileri de bu görünümde bileşimler karşısında ellerini kaldırmış, "savunu karakterli" diyebileceğimiz bölümsel önlemlerle yetinmekte değil midir? "Niçin?" sorusunun olağan yanıtı değişmiyor: Zaten başka bir şey yapma olanağı da yok. Ve işte bu durumda, devrim iktidarının böyle bir kenti avucuna alabilme, onun sorunlarına etkin çözümler bulabilme yeteneği, komünistlerin yığınları örgütleme ve peşinden götürme üstünlüğünün söz götürmez bir katkısı oldu.

Devrim İktidarının Pekişmesi

Kentte elbette her şeyden önce devrim iktidarını kurmakla işe başlamışlar. Le Kuang Tyan yoldaş, Lenin'in düşüncesini hatırlatarak, «iktidar sorunu her devrimin başlıca sorunudur; partimiz de ilkönce bunu gerçekleştirmeye girişti» dedi.

Evet, bu en önemlisiydi. Güney Vietnam'da, dümende el değiştiren gibi, öncekinin yerini alan ve kendi devlet aygıtını kuran bir diğer iktidar gelmiş değildi. Gelen yeni bir iktidar, toplumsal karakteriyle yeni, tüm toplumu örgütleyen ve toplum yönetimine her yurttaşı çekebilen yığınsal Marksist-Leninist partisinin kişiliğinde sağlam dayanağa, sarsılmaz omurgaya sahip bir iktidardı. Eski Saygon'da ve genellikle güneyde yeni iktidarın kurulması boş bir alanda ve sıfırdan başlamadı. **Komünist** dergisi baş yazarı Dao Zuy Tung, daha Hoşimin'e uçmamızdan önceki konuşmamızda şu sözlerle dikkatimizi çekmişti: «Tüm ülke artık bütün

bir onyıldan beri bir tek partinin yönetimi altındaydı. Kuzey'de ve Güney'de ayrı adlar taşımakta olsa da, ordu da bir bütündü.» Bütün Güney Vietnam topraklarında o zamana kadar gizli biçimde çalışmış olan parti örgütleri, daha o gün, kurtuluş günü sözün tam anlamıyla işleri ele almışlar. Bu örgütler, yine gizli olarak kurulmuş olan ve parti tarafından yönetilen yığınsal kadın, gençlik, köylü vb. örgütlerine dayanarak çalışmışlar. Asayiş ve güvenliğin sağlanmasında, partiye, kurtuluş ordusu, bilinçli devrim savaşçılarından oluşan disiplinli ordu yardımcı olmuş. Bu ordu ile işgalçilerin zorbalık müfrezeleri ve kukla Tiyö silahlı birlikleri arasında çok anlamlı, çok ibret verici bir yapısal ayırım var.

Kuşkusuz, Kuzey hemen yardıma, en çok kadro takviyesiyle (aynı zamanda önem bakımından aşağı kalmayan besin maddeleri yardımıyla) yardıma koşmuş. Hem bu yardım, önceden planlanmış. Daha savaş içinde, Güney'in her kenti, kurtuluştan sonra kendisine yardımla yükümlü bir kuzey kentiyile "hısım" yapılmış. Hanoi olmuş Saygon'un hısımı. Bundan başka, Parti Merkez Komitesi ve hükümet, doğal olarak, bu en büyük kentin durumu ve geleceği üzerinde "özel bir dikkatle durmuşlar.

Başlangıçta parti her şeyi kendi eliyle ve ivedilikle yapmak zorundaymış. Bütün düzeylerde yerel yönetim organları, halk komiteleri, aynı zamanda yığın örgütleri yürütme organları belirlenmiş. Parti aktivistleri semt ve mahalle yönetmenliklerine atanmışlar; mahalle halkı ortalama 30 aileden oluşan gruplar halinde örgütlenmiş; akşam ve gece saatlerinde düzenin korunmasına yardım eden "ulusal savunma birlikleri" meydana getirilmiş.

Bu öyküyü dinledikten sonra, "diktaya karşı demokrasi yandaşlığı" savaşçılarının olası tepkisini düşündük ve sormaktan kendimizi alamadık: «Buna zorlama, otoriterlik falan denilirse, seçme ve seçilme temeli ne oluyor?» Ötesini Le Kuang Tyan yoldaş tamamladı: «Evet, bu, her devrim için kaçınılmaz ve gerekli olan zorlamadır ve işte kan dökülmesine de bu zorlama yol vermedi. Daha sonra, parti, hem yığın örgütleri yönetim organları için, hem yukarıdan aşağı yerel idare organları için seçim kuraları belirleyip saptadı. Ve şimdi işbaşındaki organlar, işinizde başvuracağınız organlar hep seçimle göreve getirilmiş bulunuyorlar.»

Böylece, Saygon'un kurtuluş sırasında ne biçim bir nüfus yapısı olduğunu gördükten sonra, o zaman devrim iktidarının olası bir yumuşak davranışı veya işi oluruna bırakması halinde, kentin nasıl bir kargaşaya sürüklenebileceğini kolayca kestirebiliriz. Ne var ki, komünistlerin yarattığı ve başı çektikleri iktidar, derhal ve gayet enerjik biçimde harekete geçmişti ve bunda büyük bir isabet vardı.

İlk sorun politik güvenlik ve kamu düzenini sağlamaktı. Ana ilke, zorlama ile bağdaşık öğütlenme ve inandırma ilkesiydi. Tiyö kukla ordusunun er ve subayları hemen tespit edildi. Sıradan erler ve assubaylar arasında 5 - 7 gün boyunca uyarı ve aydınlatma çalışmaları yapıldı ve bundan sonra hepsi evlerine gönderildi. Teğmenden generale kadar tüm subaylar, sınıf, rütbe ve politik konumlarına göre 3 aydan 12 aya kadar süren eğitim kurslarından geçirildi. Serbest bırakıldıktan sonra da, her birinin toplumsal hakları ve bu arada seçimlere katılma hakları tanındı. Kukla rejimin devlet aygıtı memurlarına, işgalcilerle işbirliği yapmış olanlara da aynı biçimde işlem yapıldı. Ve elbette, bu işlem, yalnız Saygon'da değil, tüm Güney Vietnam çapında böylece uygulandı.

Üç yılı aşan bir süre içinde bir milyondan fazla Güney Vietnam'lı bütün haklarıyla normal bir toplumsal yaşama kavuşturuldu. Bize bilgi veren yoldaşların söylediklerine göre, ıslah etme merkezlerinde ancak yeni iktidarın en yeminli düşmanları tutulmaya devam ediliyor. Tiyö ordusundan, kurtuluş günü başlarını alıp ormanlara ve dağlara kaçan, bu yüzden kayıtları yapılamayan, hâlâ gizlenen ve zaman zaman şu veya bu yol kavşaklarına karşı hücumla geçen bazı erler bulunduğu da söyleniyor. Ama bunlar ciddi bir sorun yaratmıyor.

En ciddi sorunu, yabancı istihbarat merkezlerinin, öncelikle CIA'nın¹ ajanları, Pekin, Japon ve Fransız casusluk servisleri oluşturuyor. Bunlar, güneyde elbette eksik olmayan karşıdevrimci unsurlarla, bu arada bazı zengin ailelerin ve özellikle etnik bakımdan Çinli zenginlerin oğulları olan döküntülerle, çeşitli din topluluklarının, başlıca katolik ve aynı zamanda Budist çevrelerin yüksek temsilcileriyle ilişkiler kuruyorlar. Bize Hoşimin'in Vinşon dedikleri semtinde bir katolik kilisesi gösterdiler. Karşıdevrimci komplocuların karargahıymış burası. Güvenlik organları bir baskın yapmış ve burada yüklüce bir silah deposu ele geçirmişler.

Karşıdevrimciliğe girişen, baltalama eylemlerinde bulunanlar, Vietnam Sosyalist Cumhuriyeti yasaları uyarınca, cinayet sanıklarının yargılandığı gibi yargılanıyorlar. Bir tek örnek verelim. Vietnam'da "insan hakları"nın çiğnendiği yolunda maksatlı bir kampanya yürütmekte olan emperyalist basında, bazı üyeleri tutuklanmış bulunan Ankuang tapınağı yöneticiler kurulu-na karşı güya "kovuşturmalar"a geçildiği konusunda birçok haber ve yazı çıktı. 1978 Aralık ayında Hoşimin Halk Mahkemesi bir açık oturumunda bu davaya baktı. Bütün sanıklar, karşıdevrimci eylemlerini gizlemek için sözkonusu dinsel örgütten yararlanma-

¹ CIA'nın Güney Vietnam'da kurduğu casusluk ağı hakkında, servisin eski görevlilerinden F. Snepp, 1971'de New York'ta yayımlanan kitabında (Decent inteval - Random House) dikkate değer bilgiler veriyor.

ya çalıştıklarını apaçık ortaya döktüler. Yargılama sonunda okunan hüküm —herkesin teslim edeceği gibi— hiç de ağır değildi (7 sanığın yalnız 3'ü hapis cezasına çarptırıldı).

Vietnamlı yoldaşların anlattığına göre, genelde, dinsel yığınlar, kurtuluşu, ülkenin birleştirilmesini ve yeni düzenin kurulmasını sevinç ve heyecanla karşılamışlar. Taynin yakınlarında, Güney Vietnam'ın sayısız tarikatlarından birinin "başkent"i olan Kaoday'da, tarikat yönetim kurulu temsilcileri, bizim sorumuzu yanıtlayarak, yalnız kendi mezhep "başkent"lerinde değil, mensuplarının buldukları her yerde, inanç ve ibadetlerine hükümet yetkililerinin hiç de engel olmadıklarını açık yüreklilikle söyleme dürüstlüğüne gösterebildiler.

Yenisömürgecilik İlet ve Kusurlarının Giderilmesi

Parti'nin, eski Saygon'da (aynı zamanda Güney'in diğer kentlerinde) çözmek zorunda olduğu bir başka sorun da işsizlerin yazgısı oldu.

Köyleri yakıp yıkılmayan, toprakları zarar görmeyen köylüler için, toprağa dönüş, köye dönüş bir sorun değil. Bunların dışında kalanlar için VSC hükümeti "yeni ekonomik bölgeler" örgütlüyor. Bunlar hakkında basında çok şeyler yazıldı. Hemen şunu hatırlatalım ki, bunlar Güney Vietnam'da, özellikle orta yaylada ve Mekong Deltası kesiminde çok rastlanan yoz topraklık veya çoktandır işlenmemiş arazilerden oluşan henüz şenelmemiş bölgelerdir. Hükümet buralarda konutlama yerleri kuruyor, en azından gerekli bir alt yapı meydana getiriyor ve sonra buralara yalnız güneyin dolup taşan kentlerinden değil, aynı zamanda kuzeyin yoğun nüfuslu köylüklerinden, en çok Kırmızı Irmak deltası kesiminden göçürülenler yerleştiriliyor.

Biz Vietnam'a su baskınlarının en kızısk zamanında vardık ve bu yeni ekonomik kesimlerin nasıl örgütlendiğini, oralara kadar gidip de ayrıntılı olarak görme olanağı bulamadık. Ama bunlardan bir bölgeyi görebildik. Burada, beklenen göçmenler için hazırlanan evlere, daha doğrusu bu evlerin bir bölümüne, Kamboçya'dan kaçıp gelenlerin yerleştirildiğini gördük. Ve Vietnamlı yoldaşların söyledikleri gibi, göçürülüp getirilenlerden bazıları başlangıçta sert gelip de alışamadıkları koşullardan yılarak geri dönmekte olsalar bile, kalanların, bu verimli topraklarda ilk sıkıntılı yıl geçer geçmez, artık çoğunun yeni evlerini ve köylerini benimsediklerine inandık. Özcesi, bu yeni ekonomik kesimlere şimdiye kadar 1 milyona yakın Vietnam yurttaşı getirilip yerleştirilmiş. 1980 planı bunların 4 milyona çıkarılmasını öngörüyor. Ve elbette, emperyalist basının sık sık savladığının tersine, yeni ekonomik kesimlerde, öyle toplama kamplarını, zorunlu emeği hatırlatacak hiçbir şey yok; duvarlar, teller, nöbetçiler de görüldüğü yok. İşin tuhafı, bize, Vietnam'da bu yeni ekonomik kesimler örgütlenme uygulamasının, sosyalizm için hiç de iyi sözler söy-

lemesi beklenmeyen bir banka² tarafından övüldüğünü söylediler.

Biz bunu bırakalım da, yine eski Saygon'a dönelim. Kurtuluştan beri, üç yıldır, eski Saygon'un 1 milyon 100 bin işsizinden 700 bini köylere dönmüşler. Ayrıntılı olarak söylersek, 400 bini kendi köylerine dönmüş, 300 bini de örgütlenen yeni ekonomik kesimlere yerleştirilmiş. İşsizlerin 30 bin kadarı zanaatçılık alanına yanıştırılmış. En az 200 bin kişiye de Hoşimin banliyölerinde iş bulunması düşünülüyor.

Hoşimin'de işsizlik sorununda gerginlik büyük ölçüde azaltılmış, ama işsizliğin tümünden giderildiği henüz söylenemez. Kaldı ki, toplumsal ve demografik etkenlerin dikkate alınması gerekiyor. İşgörür nüfusa her yıl 100 bin kadar genç katılıyor. Öyle ki, kent yöneticilerinin işi hafiflemiyor; çalışma koşulları olumlu yönde değişmekte olsa bile, gerginlik devam ediyor.

Eski Saygon'u sağlıklı bir yaşam ve çalışmaya kavuşturma davasının, kent yöneticileri tarafından büyük bir dikkatle üzerinde durulan bir başka yanı da, toplumsal illetleri giderme sorunudur. Parti ve devrim iktidarı yetkilileri, hümanizmi kesin davranış ve önlemlerle de bağdaştırarak, Asya'da çoğu kentlerin bu çok önemli sorununu da ciddiyetle ele almış bulunuyorlar.

... Bize bu işin temel ilke, yöntem ve sonuçları hakkında, Hoşimin kenti Güvenlik İşlemleri Dairesi Başkan Yardımcısı Albay Kap Suan Ziem etraflı bilgi verdi. Onun anlattığına göre, devrim iktidarı kent üzerinde kontrolünü kurduktan sonra, toplum dışı elemanları dört kategoriye ayırmışlar: a) Gangster şebekeleri elebaşları; b) profesyonel caniler; c) fahişeler, uyuşturucu kullananlar, serseriler, küçük serkeşler ve hırsızlar; ç) işsizler, düzenlik ve güvenliği bozanlar...

Dördüncü kategoriden olanların üzerinde artık durmuş bulunuyoruz. "a" ve "b" kategorilerinden olanlara gelince, böylece tespit edilenler, birinciler 5-10 yıl, ikinciler enaz 3 yıl süreyle, zorunlu çalışma eğitimi kamplarına gönderiliyor. Yeni suçlar işleyenler olursa, elbette yargılanıyorlar.

En büyük toplumsal sorunu "c" kategorisine girenler oluşturuyor. Bizim için, diyor albay Ziem, bunlar suçlu değil gerçekte, kurbandır. Bunlar, "kültürel" yenisömürgeciliğin kurbanları. Biz bunlara, en insancıl yöntemler uygulayarak tekrar topluma kazandırmamız gereken potansiyel emekçiler gözüyle, ellerinde olmadan doğru yoldan sapmış kimseler gözüyle bakıyoruz. Ve özgün önlemlerle çalışıyoruz: "İnsanlık onurunu yeniden kazandırma okulları", "geleceğin kadını okulları", "gençleri yeni yaşam kuruluşuna yöneltme okulları" açtık. Bu okullarda temel çalışma ilkesi olarak, tıbbi iyileştirme çalışmaları emek eğitimiyle, politik eğitimle bağdaştırılıyor.

² ABD'nin güdümündeki Uluslararası İmar ve Kalkınma Bankası.

Biz Hoşimin banliyölerinde bu türden iki okul (biri uyuşturucu kullananlar, öteki "kaldırım kızları"nın ıslah okulu) gördük.

Tuduk semtinde, narkomani ıslah okulu müdürü olup, direniş yıllarında Saygon yeraltı örgütleri içinde çalışmış bulunan Nguen Than Ten yoldaş özetle şunları anlattı :

«1975 Kasımında çalışmaya başladık. Bize, çoğu hallerde, kötü yollara sapmış kişilerin yazgısını her mahallede yığın toplantıları yaparak kararlaştırılan yerel örgütlerden —toplumsal ve yönetsel— "hastalar" gönderiliyor. Uyuşturucu kullananların çoğu, burjuvazinin, eski rejimin hizmetindeki subayların ve devlet memurlarının çocukları olan gençler veya yetişkinlerden oluşuyor. Bunların bazılarını kendi anababaları getiriyorlar. Her birine bireysel bir yaklaşım gerekiyor. Genç hastamızın geçmişini öğrenmeye, psikolojisini anlamaya çalışıyoruz. Bu hiç de kolay değil. Kadro yetersizliği, deneyim yetersizliği çekiyoruz. Gençlerin bize düşmanlık beslemelerine yol açabilecek davranışlardan kaçınıyoruz. Eski rejimde bunlar hiç bir şeye ve hiç kimseye inanmıyorlarmış. Biz onları herşeyden önce yeni düzene inanır duruma getirmeye çalışıyoruz ve bu takdirde kendilerine de inanır duruma geleceklerini düşünüyoruz.

«Biz daha burada, diye devam etti Ten yoldaş, okulda, bu gençleri çeşitli mesleklere ısındırmaya çalışıyoruz. Sonra, ikinci dönemde, onları sanayi kuruluşlarına, köylere gönderiyoruz, devlet işletmelerinde çalıştırıyoruz. Eğitim çalışmalarımızın bir başka yanı olarak, bu çocuklarda ve gençlerde toplumsal yaşama karşı bir ilgi uyandırmaya, onlara toplumun ve devletin kollektif efendiliği ruhu aşılama çabaları var. Bu amaçla, onların, seçimle oluşturulan bir okul özyönetim organı var. Bu organ müdürlüğün yönetimi altında çalışıyor. Ayrıca ekipler de var. Bunlar da seçimli ekipbaşlarının yönetiminde. Ekipler duvar gazetesi hazırlıyor, beraberce televizyon yayınları seyrediyor, radyo dinliyor, kitap ve gazete okuyor, amatör temsilleri örgütüyor, günlük çalışma sonuçlarını görüştükleri toplantılar yapıyorlar.»

Kızlar için açılan 2 numaralı okulun da buna benzer bir örgütü ve benzeri sorunları var. Bu okul hakkında, bize, okul müdürü, yine gizli direniş savaşımının emektar kadınlarından biri olan Nguen Thi May bilgi verdi. Müdür yoldaş, okulun, durumları özellikle çok ağır olan kızları aldığını (bunların yaşları 15 ile 30 arasında değişiyor) söyledi. Kızların çoğuyla, yerleşim yerinin yığın örgütleri uğraşıyormuş. Ana ödev, bu kızları ruhça sağlığa kavuşturmak, onlara kadınlık onuru aşılama, Vietnam kadınının gelenekleri hakkında bilgi vermek, Vietnam'ın nasıl bir yeni ülke haline geldiğini anlatmak. Bir yandan da okuma - yazma ve zanaat öğretmek. Peki, sonuç? Eğitilen kızların yalnız pek azı eskiye dönüyor, kurtarılamıyormuş. Bir ayrıntı da şu: Okulda, Makarenko'nun, Rusya'da Sovyet egemenliğinin ilk yıllarında ser-

seri çocuklar üzerindeki çalışmalarıyla ün yapan büyük pedagoğun denediği başarılı yöntemler geniş ölçüde uygulanıyormuş.

Albay Zien'in anlattığına göre, kentte, böyle 22 okul varmış ve hepsi birden bir dönem için 15 bin kişi alabiliyormuş. «Çalışmalarımızda daha çok yığın hareketlerine dayanıyoruz» diyor. 1978 yılı başında Hoşimin'de başlıca dört yığınsal hareket başlatılmış: «Toplumsal dönüşümler», «emek, üretim, ekonomi, kentin kuruluşuna katkı», «kültür devrimi, yeni tip insan, yeni yaşam tarzı yaratımı», «halk-politik ve toplumsal düzenliğin koruyucu gücü» hareketleri.

Olağan suçlar artık % 90 oranında azaltılmış. Kent içinde artık yalnız gündüzleri değil, geceleri de serbestçe dolaşılabilir. Biz buna kendi deneyimizle inandık. Ve üstelik, Hoşimin'de, Hanoi'de de farkettiğimiz gibi, pratik olarak sokaklarda pek o kadar milis görünmüyor. Polis diktatörlüğü günlerinin karanlık görünümünden artık büsbütün ayrımlı, epey güler yüzlü bir kent oluyor Hoşimin kenti...

. Saygon'dan Hoşimin'e

Bu kentte bütün sorunların çözüme kavuşturulduğu elbette söylenemez. Ama şimdi gelişmekte olan yığın hareketlerinden ilk üçünün adları, bugün ağırlık noktasının başka türden sorunlar üzerine, sosyalizm kuruluşu sorunlarına doğru kaydırıldığını gösteriyor. Gördüğümüz kent, artık resmi adının da ötesinde Saygon olmaktan çıkmış, Hoşimin haline gelmiş.

Düne kadar nice sözde bilimciler, ağızlarını bir açtılar mı, artık kapatmak bilmiyor, Saygon'un ve genellikle Güney'in yabancı toplumsal organizmanın, komünistleri (kendi yapısından) çıkarıp atacağını savlayıp duruyorlardı. Vietnam komünistleri bu yalancıları utandırdılar. Güney Vietnam toplumunu toplumsal ve politik bakımdan dönüştürmedeki başarılar, böylesine kısa bir süre içinde sağlanmış olmasından ötürü de hayrete değer. Ve bu başarıların en parlak kanıtı, daha 25 Nisan 1976'da, yani kurtuluşun bir yıl sonra, Güney Vietnam halkının tüm Vietnam halkıyla birlikte, birleşik Vietnam Sosyalist Cumhuriyeti'ni ilan eden tek Halk Meclisi için halkvekilleri seçebilmiş olmasıdır. Bu olaydan bir yıl sonra da, Hoşimin'de yerel yönetim organları —kent, bucak ve semt meclisleri olmak üzere, her düzeyde halk meclisleri— seçimleri yapılabilirdi. Yönetim organlarının seçim yoluyla görevlendirilmesi kuralı yığın örgütlerini de kapsadı. Güney'de, tüm Vietnam'da olduğu gibi, sosyalist toplumu örgütlemeye «parti yönetmen, devlet idareci, halk da kolektif sahip» ilkesi uygulanıyor.

Hoşimin'de ve güneyin her yerin, toplumsal-ekonomik değişimler sürecine, yeni yönetsel-toplumsal sistemin yaratılmasına koşut olarak, toplumsal-ekonomik dönüşümler de gerçekleştiriliyor. Vaktiyle hiç ayrımsız işgalciler için çalışmış olan ve kurtu-

luş sırasında sahipleri tarafından yüzüstü bırakılan büyük sanayi kuruluşları, bankalar ve toptancı ticaret firmaları, ilk önlem olarak hemen işçi kontrolü altına alındı, daha sonra 1976 yazında da ulusun malı haline getirildi. Küçük özel kuruluşlar adım adım devletle işbirliğine çekilmeye çalışılıyor. Çalışma öyle ayarlanıyor ki, en azından, devlet hammadde ve yakıt verdikçe, sermayeci de devlete ürün veriyor. En çoğu, daha gelişkin çalışma biçimi olarak da, karma kuruluşlar meydana getiriliyor (bu uygulamada, yetenekli görülen sermayeci, çoğu kez karma kuruluşun müdürlüğüne atanıyor). Gelecekte bu kuruluşların da sosyalist kesime geçirilmesi öngörülüyor.

Güney Vietnam'da 1978 ilkbaharında kapitalist ticarete son verilmesi, sosyalist gelişme yoluna koyulmasında en önemli adım oldu. Böylece, "kimin kimi yöneteceği" sorunu Güney'de kesinlikle sosyalizmin yararına çözüme kavuşturuldu. Ancak bundan sonradır ki, ekonomik bakımdan geri bırakılmış her ülkede sayıca en büyük olan küçük tüccar ve köylü katmanları arasında sosyalist dönüşümler sürecini hızlandırma olanağı bulunabildi. Bu süreç artık birleşik Vietnam'da sosyalizm kuruluşu sürecinin bir bölümü olarak gelişiyor.

Doğal olarak, değindiğimiz konularda, konuştuğumuz yetkililerin de açıkça söyledikleri gibi, hiç bir şey pürüzsüz ve zahmetsiz geçmemiş ve geçmiyor. Nesnel güçlüklerden başka, başlıcaları bürokratizm ve devlet malını çarçur etmede kendini gösteren öznel güçlükler de var. Ve bu durum halktan hiç de gizlenmiyor. Hoşimin Parti Kent Komitesi'nin 1977 yılında, "Bürokrasiye ve sürüncemeye karşı, halkın kolektif sahiplik hakkını gerçekleştirmek için" ve "toplum mülkiyetinin çarçur edilmesine karşı" gibi gayet anlamlı belgiler altında iki yığın hareketi başlatmış olması hiç de rastgele değildir. Halk, partinin bu girişimini anlayışla karşıladı ve sözü geçen kusurlara karşı savaşıma etkinlikle katıldı.

Ne ki, her şeye karşın bir sorun daha var: Pek az sayıda bazı Güneyliler Vietnam'dan kaçıyorlar. Güney'de ve her şeyden önce Hoşimin'de, yeni düzenden memnun olmayanlar elbette vardır. Zaten köklü toplumsal sarsıntılar döneminde başka türlü de olmaz.³ Ama Hoşimin'in özelliği, bu hoşnutsuzlar arasında eski sömürücülerden başkalarının da bulunmasıdır. Kimlerdir bu başkaları? "Vietnam göçmenleri" konusu şimdi Batı basınında çok moda olduğu için, gereken açıklamayı, oturaklı bir Fransız aylık dergisi olan *Le Monde diplomatique*'den alıyoruz:

³ Zengin Çinli tüccarlar üzerinde durmayacağız. Eğer, emperyalist basın ve öncelikle Fransız basını tarafından çok şişirilmiş olmasaydı, bunların göçü sorununa da dönmeyecektik. 1978 yılı sonunda, bu basının tayfaları, "Hayhong" gemisiyle Malayziya kıyılarına yavaşmış

«İşi karmaşıklaştıran bir neden de şudur ki, şimdi işsiz kalan Saygonluların çoğu, vaktiyle, dışarıdan ülkeye oluk oluk akan dolar sayesinde, ülkenin ekonomik gelişme düzeyinin çok üstünde, kolay ve zahmetsiz bir yaşam sürmüşler. Bunlar, kurtuluştan sonra güçlüklerle karşılaştıkça, bu güçlüklerin nedenlerini —ülke içinde yabancılara hizmet eden üçüncü sektörün birden küçülmesi, Saygon'un yaşamının savaşıyla bağlı olan yanları; sonra, çalışması hammadde dışalımına bağlı nice fabrikanın kapanması⁴; pirinç ve diğer dışalım malları konusunda Amerikan yardımlarının sona ermesi vb.— çözümlenmeye bile yanaşmamışlar. Böylerine göre, başlarına gelen işçilerin sorumluları komünistlerden başkası değildir.»⁵

Kendilerini çıkmazda gören bu insanların bir bölümü gizlice Vietnam'ı terk ediyor. Bu konuda, VKP MK Politbüro aday üyesi ve MK Sekreteri To Hiu yoldaş şöyle dedi: «Ama Güney halkı genellikle bizi destekliyor. Sistemimiz artık yığınlarca benimseniyor. Bu da utkumuzun garantisidir.»

Doğaldır ki, halkın henüz tam giderilemeyen nice gereksinimleri var. Halk daha iyi bir yaşam istiyor. Güney'de bir yere kadar hâlâ süren bir toplumsal eşitsizlik göze çarpıyor. Ama herkes yeni düzenin neler yapabildiğini görüyor. Biz bu cümleden olan başarıların ancak bazılarını belirtebildik. Bunlara, sosyalizmin parasız sağlık ve eğitim sisteminin artık Güney Vietnam'ı da kapsadığını eklememiz gerekiyor. Bir yandan ulusal kültür gelenekleri de canlanıyor.

Ticarette ve köy ekonomisinde sosyalist dönüşümün genişletilip derinleştirilmesi, Güney Vietnam toplumunun sosyalist üreticiler toplumuna dönüştürülmesi sürecini tamamlayacak. Ama Vietnam halkının önderi Ho Şi Min'in bu yazımıza başlık yaptığımız öngörüsünün gerçekleşmekte olduğu şimdiden görülüyor. Kuzeyli ve güneyli Vietnam halkı bir çatı altında, aynı yoldan, sosyalizm kuruluşu yolunda yürüyen tek devlet içinde yaşıyor.

olan 2500 "Vietnamlı göçmen" in "trajik yazgısı" gibi şaşırtıcı manşetlerle dolup taşıyordu. Ne var ki, olayı gözleriyle gören, sözkonusu "felâketzedeler" in, Vietnam Göç Bürosu'ndan resmen izin almış, gereken ücreti ödemiş ve kendi olanaklarıyla kiraladıkları "Hayhong" gemisiyle Vietnam'ı terketmiş bulunan, kökence Çinli zengin kimseler olduklarını söyleyen Associated Press Ajansı muhabirinin yazısını hiçbir gazete basmadı. İşin aslı, Malayziya makamları, bu nedenle gemidekileri göçmen saymamış ve ülkeye girmelerine izin vermemiştir.

⁴ Bu fabrikaların çoğu, Kuzey sanayiinin yardımı ve VSC hükümetinin satınalma işlemleri sayesinde tekrar işletmeye açıldı.

⁵ Nayan Chanda. Le Communisme Vietnamien en marche, Le Monde diplomatique, Nisan 1978, s. 19.

Devrimin Kadınlara Sağladıkları

Kadınların kurtulmaları ve eşit haklara kavuşmaları sorunu, toplumda ve ailede layık oldukları yeri alma savaşımı toplumsal gelişmenin ve devrimci sürecin kopmaz bir parçasıdır. Kadın hareketi, kadın sorununun çözülmesi ve toplumsal devrim arasında diyalektik bir bağ vardır. Bir yandan «tüm kurtuluş savaşlarının deneyimlerinden anlaşıldığı üzere, devrimin başarısı kadınların katılma oranına bağlı bulunmaktadır»,¹ öte yandan utkuya ulaşan devrim kadınlara çok haklar vermektedir.

Herhangi bir senteze varma savında bulunmadan, bu materiyalde, Asya ve Afrika'da ilerici, bağımsız gelişme yolunu tutmuş olan ülkelerde kadınların elde ettikleri kazanımlarla ilgili birçok örnekler ortaya konmaktadır.

Bugün Yemen Demokratik Halk Cumhuriyeti'nde kadınların durumu kökten değişmiştir. Bu ülkede, 1974 yılında, günü geçmiş gelenek ve âdetlere son veren aile yasası yürürlüğe girdi ve ailenin temel ilkesi olarak, kadının hak eşitliğini, ana ve eş olan kadının savunulmasını ilan etti. Tüm Yemen Kadınları Birliği yerel seçimler için düzenlenen kampanyaya aktif olarak katıldı, adı geçen örgütün savaşçileri seçim komisyonları üyesi oldular, adaylarla görüşmeler düzenlediler, seçmenler arasında ajitasyon çalışmaları yürüttüler. Söz konusu seçimlerde, kadın adaylardan 35'i yerel organlar üyeliğine seçildi.

1977 yılının Aralık ayında benimsenin emek yasasında eşit emeğe eşit ücret ödenmesi ilkesi yer aldı, ana olan kadınlar için bazı ayrıcalıklar tanındı. Bu yasa analara doğumdan önce 60, doğumdan sonra da 40 gün paralı (tam maaşla) izin hakkı vermektedir. Çalışan analara, çocukları bir yaşını doldurana kadar, parasız izin verilmekte ve aynı işe dönmeleri hakkı tanınmaktadır.

Yakın bir geçmişe kadar Yemenli kadınlar feracesiz sokağa çıkamazlardı. Bugün ise, yaşamlarında ilk kez olarak, okullarda erkeklerle aynı sırada oturabilmektedirler. Çünkü Yemen Demokratik Halk Cumhuriyeti 1974 yılından beri karma öğretimi uygulayan ilk Arap ülkesidir. Bu ülkede, kadınlar örgütünün yönet-

¹ V. İ. Lenin, *Tüm Yapılar*, C. 37, s. 186.

menliği altında çalışmalar yürüten 518 okuma-yazma kursuna 1976 yılında 40 bin kadın devam etmiştir. 1975'te Uluslararası Kadın Yılı dolayısıyla düzenlenen ulusal program gereğince, kadınlar için birçok meslek ve genel ğretim okulları açılmıştır. Bugün Yemenli kadınlar yabancı ülkelerde de ğretim görerek hekim, mühendis, hukukçu olarak dönmektedirler. Öğretim alanındaki büyük başarıları dolayısıyla, Uluslararası Demokratik Kadınlar Federasyonu'nun nerisi zerine, UNESCO rgt Tüm Yemen Kadınları Birliği'ni, alfabesizliğin ortadan kaldırılması çalışmalarına karşılık, uluslararası armağanla dlendirmiştir. Bugün Yemenli kadınlar üretime gitgide daha aktif olarak katılmaktadırlar. Örneğin 1975 yılında işletmeye açılan bir tekstil fabrikasında-çalışan 1400 işçinin yüzde 60'tan fazlası kadındır. Genellikle genç kızlardan ve çok çocuklu annelerden oluşan bu kadınların hemen hemen hepsi yüksek başarılar elde etmiş, aralarından 70'i "Emek Kahramanı" ilan edilmiştir

Birleşmiş Tanzanya Cumhuriyeti'ndeki kadınlar bugün artık erkeklerle eşit haklara sahiptirler. Bağımsızlık kazanılır kazanılmaz benimsenen bu ilke, ülkenin anayasasında da yer almıştır. Tanzanya kadınları, özellikle köylü kadınlar, ulusal geleneklere göre, çoğu ailelerinin geçimini sağladıkları halde, uzun süre erkeklere bağımlı olarak yaşamışlardır. Şimdi kadınlar devlet aygıtında sorumlu görevlerde çalışmakta, Tanzanya Devrim Partisi Merkez Komitesi'nde 7 kadın ye yer almış bulunmaktadır.

Bundan bir süre önce, annelere 87 gün süreyle paralı izin hakkı tanıyan bir yasa kabul edildi. Tanzanya'da alfabesizliği ortadan kaldırma kampanyası hemen hemen 15 yıldır sürdürülmekte ve kadınları da kapsamına almaktadır. 1977 yılında Tanzanya tarihinde ilk kez olarak, okul sıralarında, kızlar dahil, ülkenin tüm çocukları yer aldı. Yürürlüğe giren bir kararname gereğince, ilkokulu bitirmeden önce kızlarını evlendirecek babalar mahkemeye verilecektir. Bugün Tanzanya'da niversite ğrencilerinin yaklaşık olarak yarısını kızlar oluşturmaktadır.

Kongo Halk Cumhuriyeti'nde, hemen hemen 14 yıldır Devrimci Kongo Kadınları Birliği faaliyette bulunmaktadır ve ülkenin devrimci değişimi sürecine aktif olarak katılmaktadır. Toplumsal-politik yaşama gitgide daha aktif olarak katılan Kongolu kadınların, Emek Partisi Merkez Komitesi ile Bakanlar Kurulunda temsilcileri vrdir.

Kongolu kadını kölelikten kurtaran devrimci-demokratik iktidar, çalışma hakkı dahil, kadınlarla erkekler arasında tam eşitlik sağlamıştır. Kadınların maddi üretime gitgide daha geniş lde katılmalarını şu durum göstermektedir: Ülkenin bağımsızlığa kavuşmasından bu yana, yalnız başkentte, üretimde yer alan kadınların sayısı hemen hemen 4 kat artmıştır.

Kongo Halk Cumhuriyeti'nde ana olan kadınlara birçok haklar tanınmıştır. Gebelik halinde üç ay paralı izin verilmekte, do-

ğumevi masraflarının yarısı devletçe karşılanmakta, her çocuk için 1500 frank tutarında yardım yapılmaktadır. Ülkede liselere, meslek okullarına ve yüksek öğretim kurumlarına devam eden kadınların sayısı durmadan artmaktadır.

Angola Halk Cumhuriyeti'ndeki kadın hareketi ulusal bağımsızlık savaşının verildiği yıllarda doğmuştur. Angola Kadınları Örgütü'nün üyeleri kurtuluş uğrunda erkeklerle omuz omuza çarpışmışlardır. Bu kadınlar bugün de silahı elden bırakmamışlardır ve aralarından 40 bin kadarı, Güney Afrika ırkçılarının silahlı saldırılarını püskürtmek için oluşturulan ulusal savunma birliklerinde yer almaktadırlar.

Kurulan sömürsüz toplumda kadınlar yaşamın her alanında erkeklerle eşit haklara sahiptirler. MPLA-Emek Partisi'nin Birinci Kongresi'nde (1977) Merkez Komitesi ve hükümet üyeliğine kadın adaylar da seçildi. Özel işletmelerden birçoğunun millileştirilmesinden sonra kadınların üretime katılmalarında önemli bir artış oldu.

Angola Kadınları Örgütü halk arasında alfabesizliğin ortadan kaldırılmasına özel bir önem vermekte, bu alandaki çalışmalarını Angola Eğitim Bakanlığı ile birlikte yürütmektedir. Kadınların bu çalışmalarına değer biçebilmek için, çoğu kez erkeklere okuma-yazma öğrettiklerini belirtmek yeterlidir. Sömürge rejimi koşullarında Angola'da anaların korunması, kadınlara haklar sağlanması gibi sorunların sözü bile edilmiyordu. Şimdi MPLA-Emek Partisi, Angola Kadınları Örgütüne çalışan kadınlara çocuk doğurduklarında dört ay süreyle paralı izin verilmesini öngörecek bir yasa tasarısı hazırlama ödevini vermiştir.

Mozambik Kadınları Örgütü, bu Afrika ülkesinin henüz kurtuluş savaşını sürdürdüğü dönemde kurularak 1973 yılında ilk kongresini yapmıştır. O zamandan beri geçen süre içinde Mozambik Halk Cumhuriyeti'nde birçok değişiklikler olmuştur. Cumhuriyet anayasası kadınlara ekonomik, politik ve toplumsal alanlarda erkeklerle eşit haklar tanıdığından, kadınlar devlet işlerine aktif olarak katılmaktadırlar. 1977 seçimlerinde Halk Meclisine 27 kadın aday seçilmiş, eyalet meclislerine seçilen kadınların sayısı ise 110'u bulmuştur. Bugün Mozambik Eğitim Bakanlığının başında bir kadın bulunmaktadır. Artık, emek alanında kadınlar ayrımla karşı karşıya kalmamakta, yetişmeleri için önemli önlemler alınmakta, meslek eğitimi görmeleri sağlanmaktadır. Son yıllarda uygulanan programlar sayesinde, kadınlar evvelce sadece erkeklere özgü sayılan uzmanlık alanlarında çalışmaktadırlar. Mozambik'te analara iki aylık paralı izin verilmektedir.

Yasaların benimsenmesiyle, pratikte uygulanmalarına başlanıncaya kadar, uygulanmayı sağlayacak nesnel koşulların yaratılması için bir savaşım dönemi gerekmektedir. Bu alanda her şeyden önce toplumsal-ekonomik değişimlerin derinleşmesi, demokratik ve kültürel devrimin gerçekleştirilmesi, insanların ka-

fasında, yüzyıllar boyunca, kadınlar hakkında kök salmış olan gerici anlayışların ortadan kaldırılması gereklidir.

Örneğin 1958 devriminden sonra Irak tarihinde ilk kez olarak nikâh, aile bağları ve vesayetle ilgili ilerici bir yasa kabul edildi. Bu yasa ailede kadına tam eşit haklar sağlamadığı halde, gerici din adamlarının direnişiyle karşı karşıya kaldı. O kadarki, bugün bile şerit mahkemeleri yargıçlarından büyük bir kısmı, adı geçen yasayı kişisel anlayışlarına göre uygulamaktadırlar. Irak Komünist Partisi, 1975 yılında, basında, ilerici hukukçu ve yazarlar tarafından tartışılan yeni bir aile yasası tasarısı hazırladı. Her ne kadar Irak'taki kadın hareketi, bu tasarının uluslararası kadın yılında yasalaşmasını istediye de, bu istek yerine getirilmedi ve 1978 yılında eski yasada bazı ilerici değişiklikler yapılmasıyla yitildi. Bu, küçük, ama ne de olsa ileri doğru atılmış bir adımdı.

Irak köylerinde son yıllarda toplumsal-ekonomik değişiklikler (feodal ilişkilerin ortadan kaldırılması, toprak reformunun sonuna kadar uygulanması gibi) derinleştiyse de, köylü kadınların yazgısında bir değişme olmadı.

Toprak reformu² yasasındaki boşluklar dolayısıyla, yüzde 50' den fazlası tarım alanında çalıştıkları halde, kadınlar bu yasadan yararlanamamaktadır. Günümüzde Irak köylüleri kooperatiflerin üretici duruma getirilmesi için savaşım yürütmektedirler, çünkü tüm kadınların kooperatiflerde çalışmaları ve köydeki devrimci değişikliklerin derinleştirilmesi ancak böyle sağlanabilecektir.

Irak'taki emek, emeklilik ve sosyal sigorta yasalarında, çalışan kadınları maddi üretim alanına daha geniş ölçüde çekmeye yarayacak bazı haklar öngörülmüştür. Böyle olsa da, tarım dışında çalışan kadın işçilerin oranı şimdilik yüzde 13'ü aşmamaktadır. Bunun başlıca nedeni bazı işletme ve kuruluşların başında bulunan ve emek yasasının uygulanması sorumluluğunu taşıyan kimi yöneticilerin kadın konusunda gerici görüşlerden vazgeçmemiş olmalarıdır. Bu görüşler daha fazla, kadın işçileri acımasızca sömüren özel sektörde egemendir.

Öte yandan kadınların üretim sürecine daha geniş ölçüde katılmalarını, alfabesizlik ve meslek okulları sisteminin yokluğu önlemektedir. Son yıllarda öğretim alanında bazı önlemler alınmaya başlanmış, 1978-79 ders yılında ilkökul öğretiminin genelleştirilmesi programının gerçekleştirilmesi için çalışmalarına girişilmiştir. 1968 - 69 ders yılında ilkökula devam eden kızların oranı

² Köy kooperatiflerinin yaptığı iş ayrı ayrı kişilerin ürettikleri ürünlerin dağıtımını sağlamaktadır. Bunların tüzüğü ancak toprağı olan üyelere yardım yapılmasını öngörmektedir. Dullar ve boşanmış kadınlar dışındaki kadınların toprak sahibi olmasına yasalar izin vermediğinden, kadın aile toprağının ancak yüzde 2'si üzerinde hak sahibidir.

yüzde 29 iken, bu oran 1977 - 78 ders yılında yüzde 37'ye yükselmiştir. Kadınların meslek eğitimi görmeleri işinin iyileştirilmesi ve okullar ağının genişletilmesi uğrunda kadınlar tarafından yürütülen savaşımlar sonucunda 1977 - 78 ders yılında sağlanan başarı şudur: Endüstri teknik okullarına 1840, ticaret okullarına ise 6089 kız öğrenci devam etmiştir. Ülkede çalışabilecek iki milyonu aşkın kadın bulunduğuna göre, bu sayılar doyurucu değildir. Ne var ki, orta öğrenimini tamamlayan öğrencilerin yüzde 50'sinin meslek öğrenimi görmesi konusunda alınan karar kapsamına kızlar da girmektedir.

Gelişmekte olan ve bu arada sosyalist doğrultuyu seçen ülkelerin önünde kadın haklarının tümüyle sağlanmasıyla ilgili olan ve çözüm bekleyen daha birçok sorunlar durmaktadır. Bunların çözülmesi ise, sadece bu ülkelerin iç durumuna ve ulusal istemlerine bağlı değildir. Burada uluslararası dayanışma ile, her zaman yardımda bulunmaya, genç, bağımsız devletlerle deneyimlerini paylaşmaya hazır olan Sovyetler Birliği ile diğer sosyalist ülkelerin işbirliği ve desteği de zorunludur.

N. D.

Kısa Kısa

• Fransız iş çevrelerinin dergisi L'Expansion, geçen yılın Ekim ayında şunları yazdı: «1978 sonbaharında işsizlik dünyada adeta uzun bir süre için tutunmuş görünüyor... 1973 - 75 yılları döneminde işsizlik pratik olarak iki misline çıktı ve ölü noktada kaldı.» ABD ve FAC'de işsizlerin sayısı azaldı, ama Birleşik Amerika'da bu azalma enflasyonun şiddetlendirilmesi sonucu olarak sağlandı. Federal Almanya'da ise "yabancı işgücünün sınırlandırılmasına gizemli bir araç gözüyle bakılıyor", ya da, bir başka deyişle, Batı Alman üstencileri 1 milyon 300 bin yabancı işçiyi sokağa atmış bulunuyorlar.

• 1978 mali yılında, Birleşik Amerika, diğer devletlere, rekor düzeyde, 13,6 milyar dolar tutarında, ya da 1966 yılındaki satışın 7 misli (o yıl 1,8 milyar tutarında silah satılmıştı) silah satışı yaptı. Pentagon'dan en çok şu devletler silah alıyorlar: Suudi Arabistan (4,13 milyar tutarında), İran (2,59 milyar), İsrail (1,32 milyar) ve aynı zamanda Güney Kore, Nikaragua, Uruguay, Şili. Bu verileri yayımlayan International Herald Tribune gazetesini, J. Carter'ın, 1976'da seçim kampanyası sırasında, ABD'nin silah satıcısı rolü oynamasını suçladığını ve satışları azaltmayı vaat ettiğini hatırlatıyor.

• Uluslararası Çalışma Örgütü uzmanlarına göre, yüzyılımızın sonuna kadar, Afrika'da, kıtanın olanaklarından en büyük ölçüde yararlanmanın sağlanabilmesi için 150 milyon işyeri açıl-

ması gerekiyor. Ama şu anda bütün Afrika ülkelerinde 60 milyon, ya da başlıbaşına nüfusun yarısı kadar işsiz vardır. Kıtada yiyecek üzerinde de böylesine büyük güçlüklerle karşılaşılıyor. 1970-1977 döneminde besin maddeleri üretimi yıllık artışı % 1,3, ortalama nüfus artışı ise % 2,6 idi. Bundan başka, kimi uzmanların hesaplarına göre, Afrika'da işlenir arazinin ancak % 10'unda tarım yapılmaktadır.

• Ortak Pazar ülkeleri Brüksel Komisyonu'nun verilerine göre, AET üyesi dokuz ülkede 1977-78 yılında 200 bin tondan fazla meyva ve sebze yokedilmiştir. Sözü geçen komisyonun bildirisine bakılırsa, bu önlem, «borsa fiyatlarının, dolayısıyla üreticilere ödenen satın alma fiyatlarının düşmesinden kaçınma» gerekliliği düşüncesiyle alınmıştır. Bu cümleden olarak, her şeyden önce, 30 bin ton kırmızı lahana, 23 bin ton domates, 60 bin ton seftali, 41 bin ton armut, 28 bin ton mandalının vb. yokedildiği bildiriliyor. **L'Humanite** gazetesi, «işte AET tarım politikasının bir yıllık sonucu budur» diyor.

• BMÖ Ticaret ve Kalkınma Konferansı'nın yayımladığı bazı ilginç veriler, ilk defa olarak, son zamanlarda yabancı bandırası altında seyrettikleri görülen gemilerin gerçekte kimlere ait olduklarını açıklıyor. Bu yabancı bandıralı gemiler, sahiplerine vergi bakımından büyük avantajlar kazandırıyor, ekipaj aylıklarından ve sosyal sigortadan «tasarruf» yapma olanakları veriyor. Bütün dünya ticaret filosunun yaklaşık olarak üçte birini oluşturan nice gemiler, «yabancı bandıra» (Liberya, Panama, Singapur ve diğer gelişme halindeki ülkeler) ardında gizleniyor. Bu gemilerin gerçek sahipleri gelişmiş kapitalist ülkeler kumpanyaları olup, toplam ticaret filosu tonajının % 32'si Birleşik Amerika'ya aittir. BMÖ Ticaret ve Kalkınma örgütü yöneticilerinden biri, yabancı bandıradan, en büyük ölçüde hammadde, (petrol, demir cevheri, maden kömürü, fosfatlar, boksitler) ithal eden sanayice en gelişmiş kapitalist ülkelerin yararlandıklarını söylemiştir.

• Güney Afrika'da siyah işçiler, Uluslararası Çalışma Bürosu bülteninde verilen bilgiye göre, sendikalara üye olma hakkından yoksundur ve kölelik çağını andıran koşullar içinde yaşamaktadırlar. Altın madenlerinde çalışan işçilere ne hastalık izni veriliyor, ne de işsizlik yardımı yapıyor. Ağır çalışma koşullarını şu gerçekler kanıtıyor: 1973 Eylül'ünden 1975 Mart'ına kadar Güney Afrika Cumhuriyeti madenlerinde her biri ölümle sonuçlanan 132 iş kazası, ayrıca nice işçilerin yaralandığı 500 ağır iş kazası olmuştur. Silikoz, çoğu işçileri tehdit etmektedir. Bundan başka, siyah ve beyaz işçilerin ücretleri arasında 7,5 : 1 oranında fark vardır. **Le Monde** gazetesi durumu şöyle özetliyor: «Böylece Güney Afrika'da çok düşük ücretlerle çalıştırılan siyah maden işçileri, dünyada (kapitalist dünyada - Ed.) üretilen altının % 70'ini çıkarıyorlar.»

L. N.

TEMEL DAĞITIM

SSCB GAZETE VE MAGAZİNLERİNİN ABONE, PERAKENDE, TOPTAN İSTANBUL SATIŞLARI

- ★ *SOVIET LITERATURE*
Aylık, yayımlandığı diller: İngilizce, Fransızca, İspanyolca, Almanca ve Lehçe7.50.—TL
- ★ *SOVIET WOMAN*^{*}
Aylık, 12 dilde yayınlanmakta: Rusça, İngilizce, Fransızca, Almanca, İspanyolca, Çince, Korece, Hintçe, Japonca, Bengalce, Arapça ve Vietnamca4.00.—TL
- ★ *CULTURE AND LIFE*
Aylık, yayımlandığı diller: Rusça İngilizce, Fransızca, İspanyolca, Almanca5.50.—TL
- ★ *INTERNATIONAL AFFAIRS*
Aylık, yayımlandığı diller: Rusça, İngilizce, Fransızca7.50.—TL
- ★ *SOVIET UNION*
Aylık, 19 dilde yayınlanmakta: Rusça, İngilizce, Almanca, Fransızca, İspanyolca, İtalyanca, Fince, Serbo-Croatian, Japonca, Çince, Korece, Arapça, Hintçe, Bengalce, Urduca ve Macarca4.50.—TL
- ★ *SPORT IN THE USSR*
Aylık, yayımlandığı diller: Rusça, İngilizce, Fransızca, İspanyolca, Almanca ve Macarca4.50.—TL
- ★ *SOCIALISM: THEORY AND PRACTICE*
Aylık, yayımlandığı diller: İngilizce, Fransızca, İspanyolca, Portekizce ve Almanca 4.50.—TL
- ★ *SPUTNIK*
Aylık, yayımlandığı diller: İngilizce, Fransızca, Almanca, İspanyolca ve Rusça ... 10.50.—TL
- ★ *FOREIGN TRADE*
Aylık, yayımlandığı diller: Rusça, İngilizce, Fransızca, İspanyolca ve Almanca ... 25.00.—TL
- ★ *NEW TIMES*
Haftalık, yayımlandığı diller: Rusça, İngilizce, Almanca, Fransızca, İspanyolca ve Şarapça1.50.—TL
- ★ *UKRAINE*
Üç aylık, İngilizce yayınlanmakta7.00.—TL
- ★ *FAR EASTERN AFFAIRS*
Üç aylık, yayımlandığı diller: Rusça, İngilizce, Japonca 22.00.—TL
- ★ *SOCIAL SCIENCES*
Üç aylık, yayımlandığı diller: İngilizce, Fransızca, İspanyolca, Almanca ve Portekizce 22.00.—TL
- ★ *TRAVEL TO THE USSR*
İki aylık, yayımlandığı diller: Rusça, İngilizce, Fransızca, Almanca 14.50.—TL
- ★ *XX CENTURY AND PEACE*
Aylık, yayımlandığı diller: Rusça, İngilizce, Fransızca, Almanca, İspanyolca 2.25.—TL
- ★ *SOVIET FILM*
Aylık, yayımlandığı diller: Rusça, İngilizce, Fransızca, Almanca, İspanyolca ve Arapça 6.25.—TL
- ★ *SOVIET MILITARY REVIEW*
Aylık, yayımlandığı diller: Rusça, İngilizce, Fransızca, İspanyolca ve Arapça 5.50.—TL
- ★ *ASIA AND AFRICA TODAY*
İki aylık, yayımlandığı diller: İngilizce ve Fransızca,7.00.—TL
- ★ *MOSCOW NEWS*
Haftalık gazete, yayımlandığı diller: İngilizce, Fransızca, İspanyolca ve Arapça1.25.—TL
- ★ *NEWS FROM UKRAINE*
Haftalık gazete, İngilizce yayınlanmakta1.05.—TL

- ★ Tek isteklerde tutarı kadar pul gönderilmelidir.
- ★ Abone yapılır.
- ★ Kitabevi ve gazete bayilerine % 25 indirim yapılır.

İstek ve yazışma adresi: Temel Dağıtım İstanbul Şubesi Himaye-i
Etfak Sok. Dr. Orhan Bey İşhanı No: 6/1 Cağaloğlu-İstanbul